

UNES NOTES SOBRE JOANOT COLOM

ONOFRE VAQUER

L'origen de Joanot Colom, instador de les Germanies, el tractarem a un article, "Joanot Colom era felanitxer", publicat al programa de Festes de Sant Agustí del 1991 (Felanitx), on donarem a conèixer el testament del 1512 de la seva germana Bernadina, resident a Felanitx al igual que la majoria de membres de la família: la mare Antonina, vda. d'Antoni Colom, el germà Antoni i dues germanes més. El testament del germà Antoni del 1522 confirma que es tracta d'una família resident a Felanitx. L'amic i col·lega Joan Miralles a un article a la revista "Afers" (vol. XI, 1996) afirmava que Joanot Colom era de Sóller. Li contestarem amb un article, "En Joanot Colom no era solleric", al Programa de Festes de 1996. A les Actes del Vuitè Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica de 1995 (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), amb el títol "Nous documents sobre Joanot Colom, instador de la Germania de Mallorca", Joan Miralles rectifica l'afirmació de que Joanot Colom era solleric i admet l'origen felanitxer de la família.

A l'Arxiu Diocesà a la sèria "Concessos" hem trobat dues llicències per casar de Joanot Colom, que ja era viudo. El 29-11-1518 trobam el concés de Joanot Colom, vdo., i Francina, donzella, filla de Joan Miralles. S'havien de casar a Sant Jaume (ADM, Concessos, Vol. XI). L'amic Joan Miralles ha donat a conèixer alguns documents referit a aquell homònim seu del XVI que era paraire i estava casat amb Eulàlia Morell, casant altra filla seva, Praxedis, amb Francesc, el germà de Joanot. La família Miralles vivia a ciutat. El 13-12-1516 es donava concés a Joan Miralles, "fabro", per casar amb Caterina, filla de Bartomeu Gil a Sant Nicolau. Encara que el llinatge Miralles era molt corrent a Montuïri, també es donava a altres pobles. El 7-10-1525 es donava concés a Antoni Miralles de Felanitx per casar amb Caterina, filla d'Andreu Miralles a Lluçmajor. El 1513 trobam a Felanitx a Miquel Miralles, muller Bernadina i Mateva, la seva avia, muller de Francesc Miralles, que devien un rosí (ARM, P., P-559, f. 164). Al cadastre de 1581 es citen als hereus de Joan Miralles amb importants béns a Montuïri (on tenien una possessió de més de 3.000 ll.) i la parròquia de Santa Eulàlia de ciutat (on també tenien béns que superaven les 3.000 ll.). Recordem que el paraire Joan Miralles, que seria sogre de Joanot Colom, apareix en la talla de 1478 a la parròquia de Santa Eulàlia, i Joanot Miralles podria ser un descendent seu.

El matrimoni de Joanot Colom amb Francina Miralles duraria poc. El 17-9-1520 es donava concés a Joanot Colom, viudo, per casar amb Margarita, donzella, filla d'Antoni Arbona de Sóller.

Cosme Bauzà suposava que Joanot Colom seria Cifre de segon llinatge. Entre els agermanats de Felanitx trobam a Marc Cifre i al seu fill Guillem, de 18 anys, "nebot den Colom". Marc Cifre estava casat amb Caterina Colom, filla de Guillem Colom (Miralles, 1995:

221), però aquesta no era germana de Joanot. És possible que la primera dona de Joanot portàs el llinatge Cifre. A ciutat hi havia barraters de llinatge Cifre. El 18-7-1478 fa testament Jaume Cifre, barrater, fill de Jaume i Antonina, i vol ser enterrat a Sant Francesc (ARM, P. 2557, f. 103), on també vol ser enterrat Antoni Colom, el germà de Joanot. Hem consultat un notari que té molts de contractes d'aprenentatge de barraters, però no hi figuren els contractes de Joanot i Francesc Colom.

De l'altre instador de la Germania, Joan Crespí, pare, hem trobat alguns matrimonis. El 4-6-1496 es concerta matrimoni entre Joan Crespí, pare de Mallorca, amb Bàrbara, donzella, filla de Pere Julià, agricultor de Mallorca, abans habitador de Felanitx, que aporta un dot de 70 ll. (ARM, P. 2820, f. 55). Segurament ja seria viudo amb fills majors, ja que l'any següent casava Gabriel Crespí, fill de Joan Crespí, pare, amb Antonina, donzella, filla de Pere Morell, difunt, de Menorca, amb dot de 200 ll. (ARM, P. 2820, f. 91 v.). El 30-1-1498 Joan Crespí, pare de Mallorca, concerta matrimoni amb Caterina, viuda de Jaume Poquet, argenter (ARM, P. 2820, f. 97 v.). El 16-12-1515 fa testament Joan Crespí, pare de Mallorca, detingut de malaltia corporal, vol ser enterrat a Santa Creu i anomena hereva la dona Joana (ARM, P., M-740, f. 177). No sabem si tots aquests documents fan referència al mateix Joan Crespí, encara que sempre apareix com a pare.

RESUM

Unes notes sobre l'origen de Joanot Colom, instador de les Germanies, aporten la notícia de dos matrimonis de Joanot, ja viudo.

ABSTRACT

A few notes on the origins of Colom Joanot, instigador of the Germanies. These notes explain the two marriages of Joanot, who was already a widower.